

Gemeente
Drechterland

Document	Archeologische Quickscan (versie 2)
Plangebied	Westerwijzend 19/19a, Hoogkarspel, gemeente Drechterland
Adviesnummer	21028
Opsteller(s)	C.M. Soonius (senior archeoloog) & A.S. de Groot (archeoloog)
Datum	22-03-2021

Advies	Vrijgeven.
Vervolgtraject	Geen.

Archeologische Quickscan (versie 2)

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Drechterland (contactpersoon: mevr. M. Raven-Botman) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot de sloop van opstallen en nieuwbouw aan de Westerwijzend 19/9a in Hoogkarspel, gemeente Drechterland (afb. 1). Het perceel heeft een omvang van ca. 6.000 m². De te slopen opstallen hebben een omvang van ca. 700 m². Na de sloop zal een woonhuis worden gebouwd met een omvang van ca. 200 m² (afb.2). Het perceel zal een woonbestemming krijgen. Achter de nieuwe woning komen verschillende bijgebouwen en een zwembad/zwembad. De bijgebouwen (wellness, schuur en veranda) krijgen een totale oppervlakte van ca. 234 m². De zwembad wordt maximaal 114 m². De woning en wellness zullen worden gefundeerd op een ribcassettevloer, funderingsbalken en palen. De schuur komt op een ps-combinatievloer en funderingsbalken te staan.

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan Drechterland Noord (vastgesteld 18-09-2013).¹ De hoofdbestemming van het plangebied is agrarisch. Middels het bestemmingsplan geldt binnen het plangebied een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 2. Hierbij geldt dat bij bodemverstorende bouwwerkzaamheden groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm onder maaiveld rekening dient te worden gehouden met het aspect archeologie.

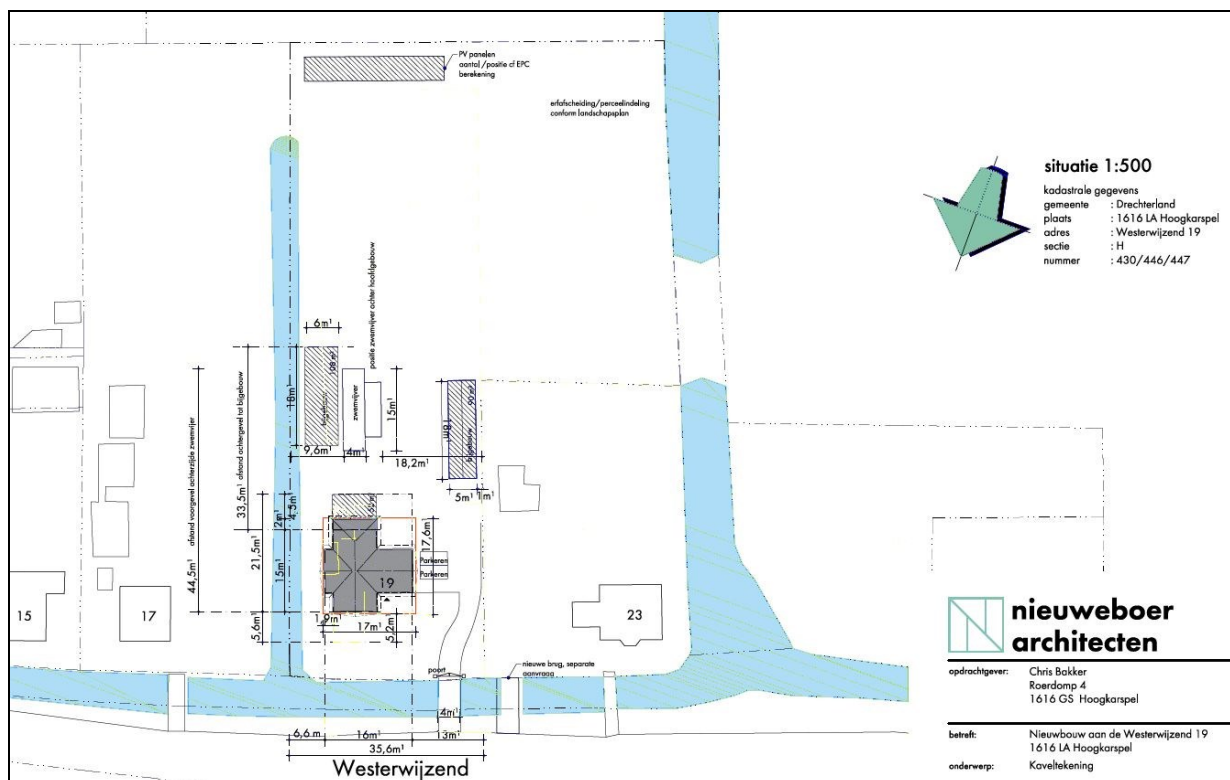
Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Drechterland een archeologische beleidskaart ontwikkeld. De beleidskaart archeologie met toelichting is op 16 december 2019 vastgesteld door de gemeenteraad.² Op de beleidskaart archeologie is aangegeven waar de bekende archeologische waarden zich bevinden en welke archeologische verwachtingen er zijn. De waarden en verwachtingen zijn gecombineerd met een beleidsadvies per zone. Voor de beleidskaart zijn onder andere bodemkaarten gebruikt om de archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie nader te specificeren. Op de concept-beleidskaart valt het plangebied grotendeels binnen een zone met een vrijstellingsgrens van 2.500 m² (geel op afb. 3). Voor deze zone geldt een middelhoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd. Een klein deel valt binnen een zone met een vrijstellingsgrens van 1.000 m² (lichtoranje op afb. 3). Hier geldt een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd.

¹ NL.IMRO.0498.BPDrechterlandNrd-OH01 (www.ruimtelijkeplannen.nl).

² Soonius, de Groot & Bartels 2019.

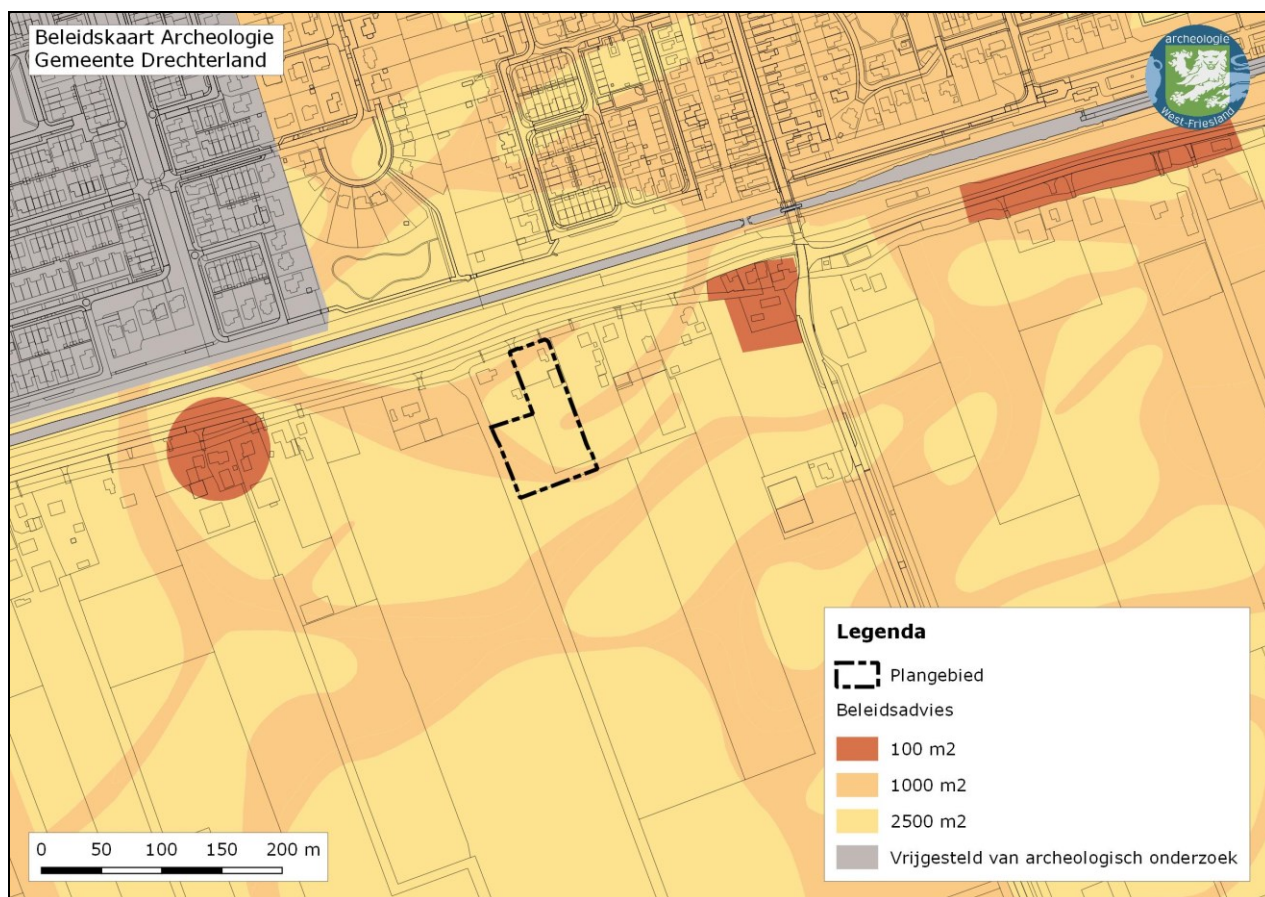

Afbeelding 1. Ligging plangebied op een recente luchtfoto (bron: PDOK).

Afbeelding 2. Toekomstige situatie (bron: Nieuweboer Architecten, tekening O-4538-K1A).

Afbeelding 3. Ligging plangebied op de beleidskaart archeologie.

3. Cultuurhistorische achtergrond

Cultuurhistorische ontwikkeling

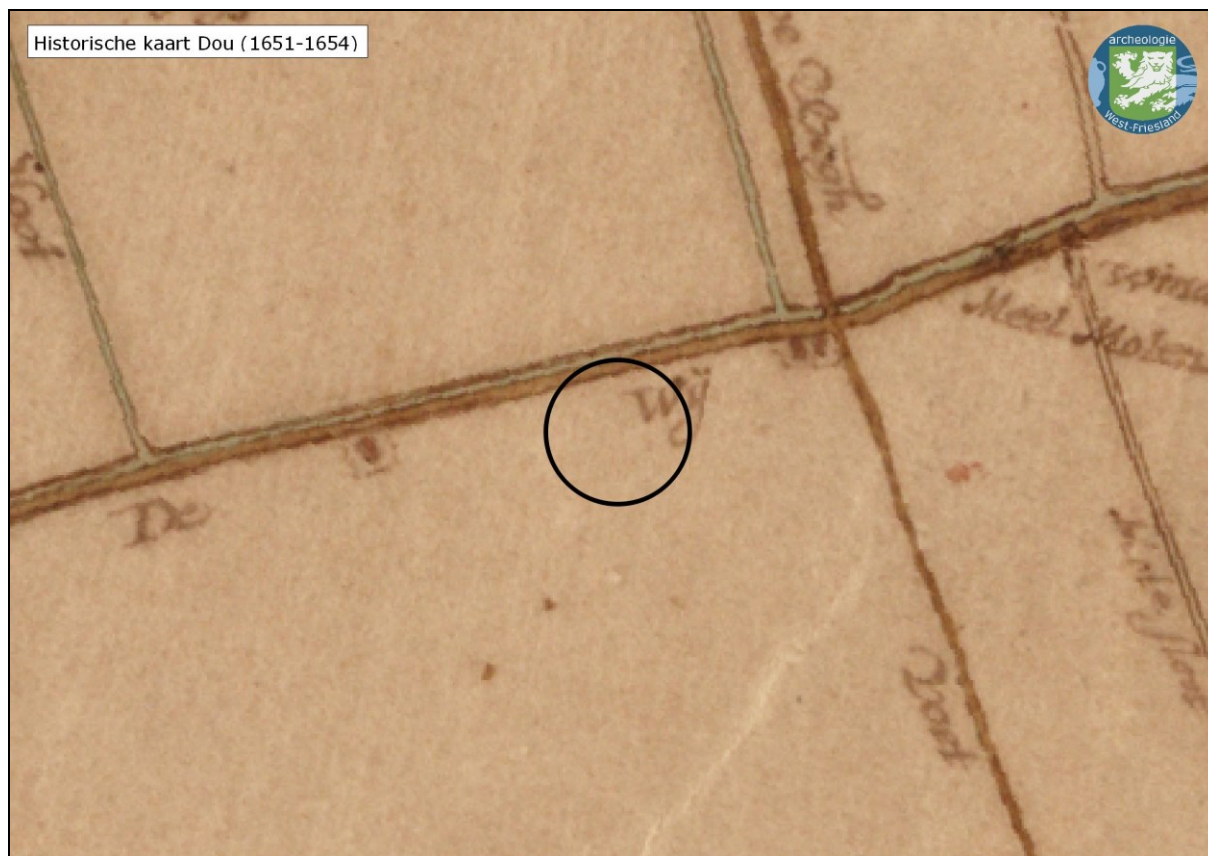
De Westerwijzend is een binnenwaterkerende dijk van historisch-geografische waarde (CHW-code WFR238G). De dijk loopt dwars op de verkaveling en is waarschijnlijk in de loop van de 12de eeuw aangelegd. Vanwege de hogere ligging werden dergelijke kaden vaak als weg gebruikt en ook nu nog is deze dijk als weg herkenbaar. Ook fungeerden deze dijken vaak als bewoningsas, zoals bij Westerwijzend. De Wijzend of de Tocht, gelegen ten noorden van de dijk is eveneens van historisch-geografische waarde (CHW-code WFR224G).

Historisch kaartmateriaal

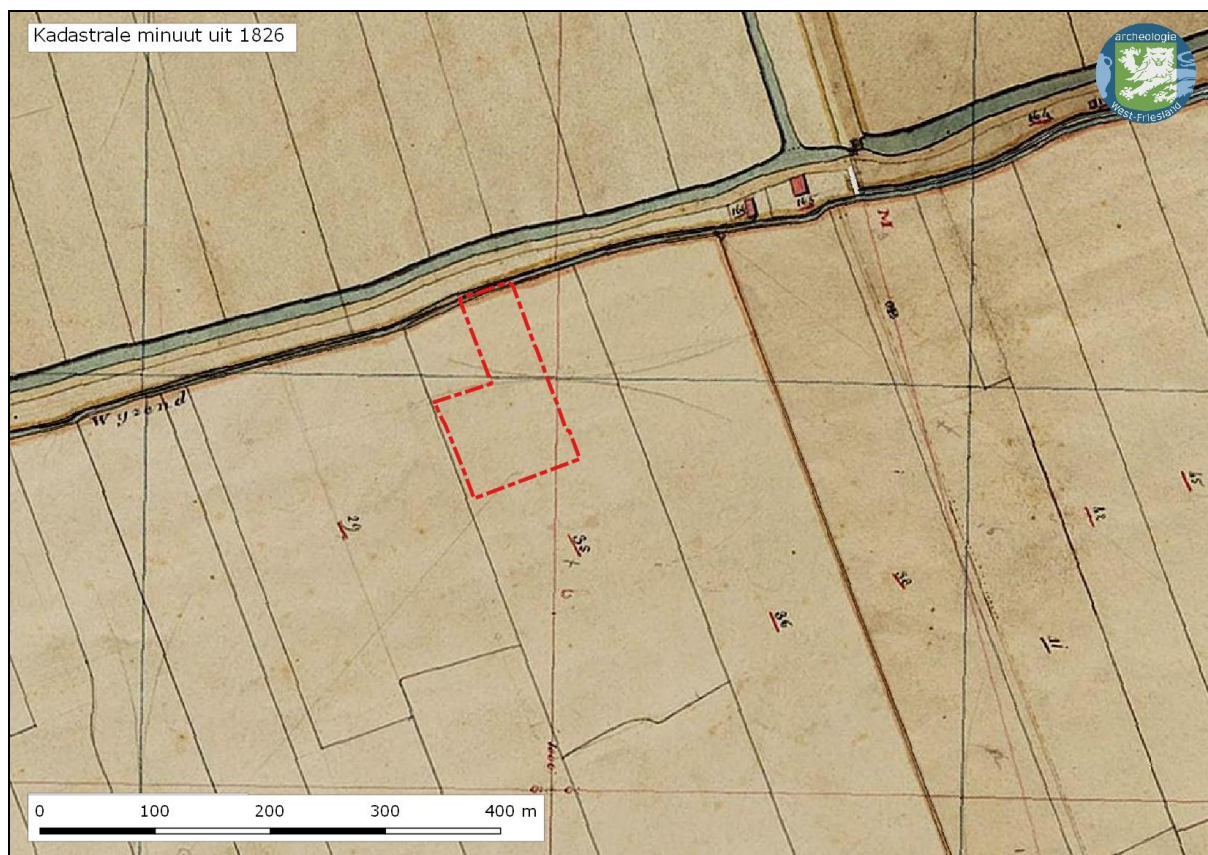
Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de kaart van Johannes Dou uit ca. 1651-1654 is geen bebouwing zichtbaar ter hoogte van het plangebied. Op de kadastrale minuut uit 1824 is te zien dat het perceel in de vroege 19de eeuw tevens onbebouwd was (afb. 5). Het perceel (nummer 35) was volgens de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel (OAT) in gebruik als weiland. Tot ver in de 20ste eeuw bleef het perceel in gebruik als weiland of akkerland. Op een topografische kaart uit 1965 zijn woningen zichtbaar ter plaatse van het plangebied (afb. 6). In de jaren '70- '80 van de 20ste eeuw was het plangebied grotendeels in gebruik als boomgaard (afb. 7 en 8).

Op basis van de historische ontwikkeling en het geraadpleegde kaartmateriaal geldt een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

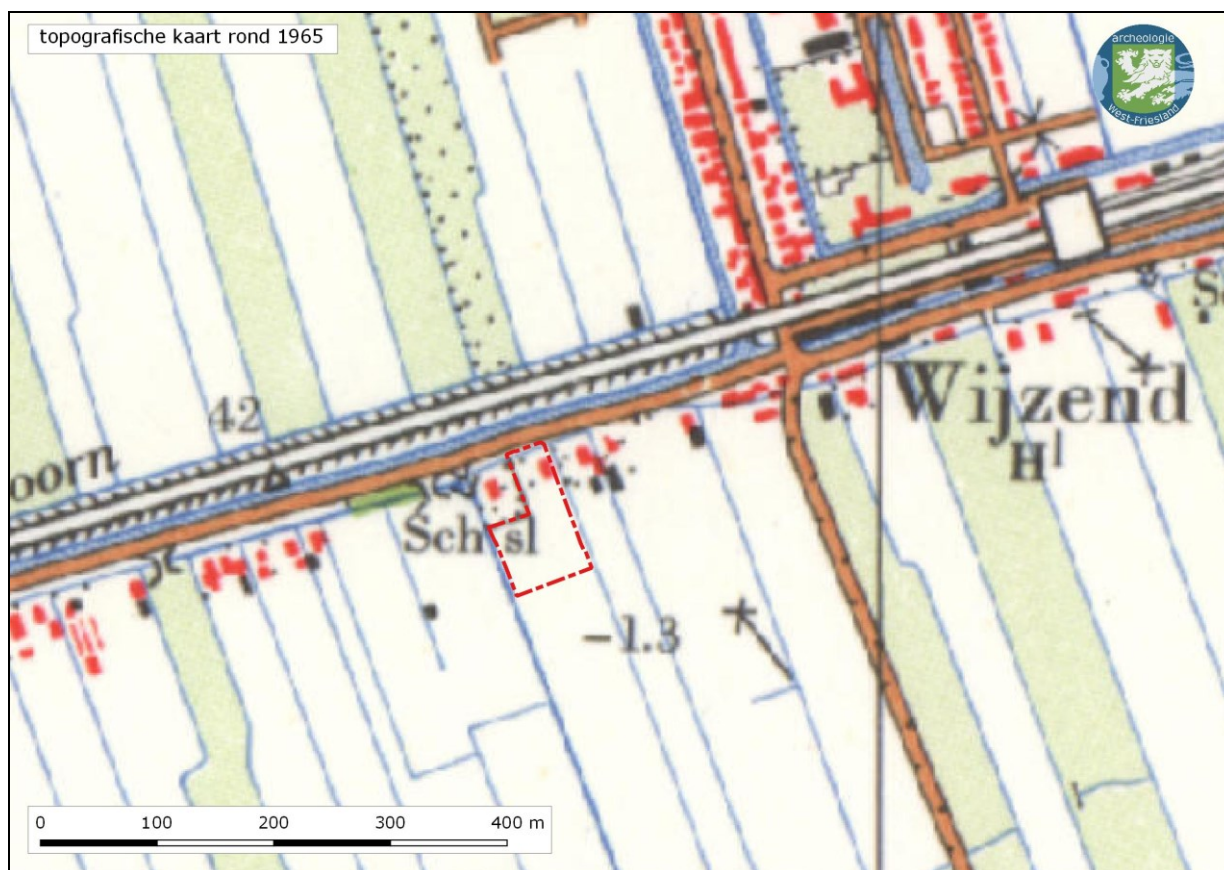

Afbeelding 4. Globale ligging plangebied (zwarte cirkel) op de kaart van Dou (collectie WFA).

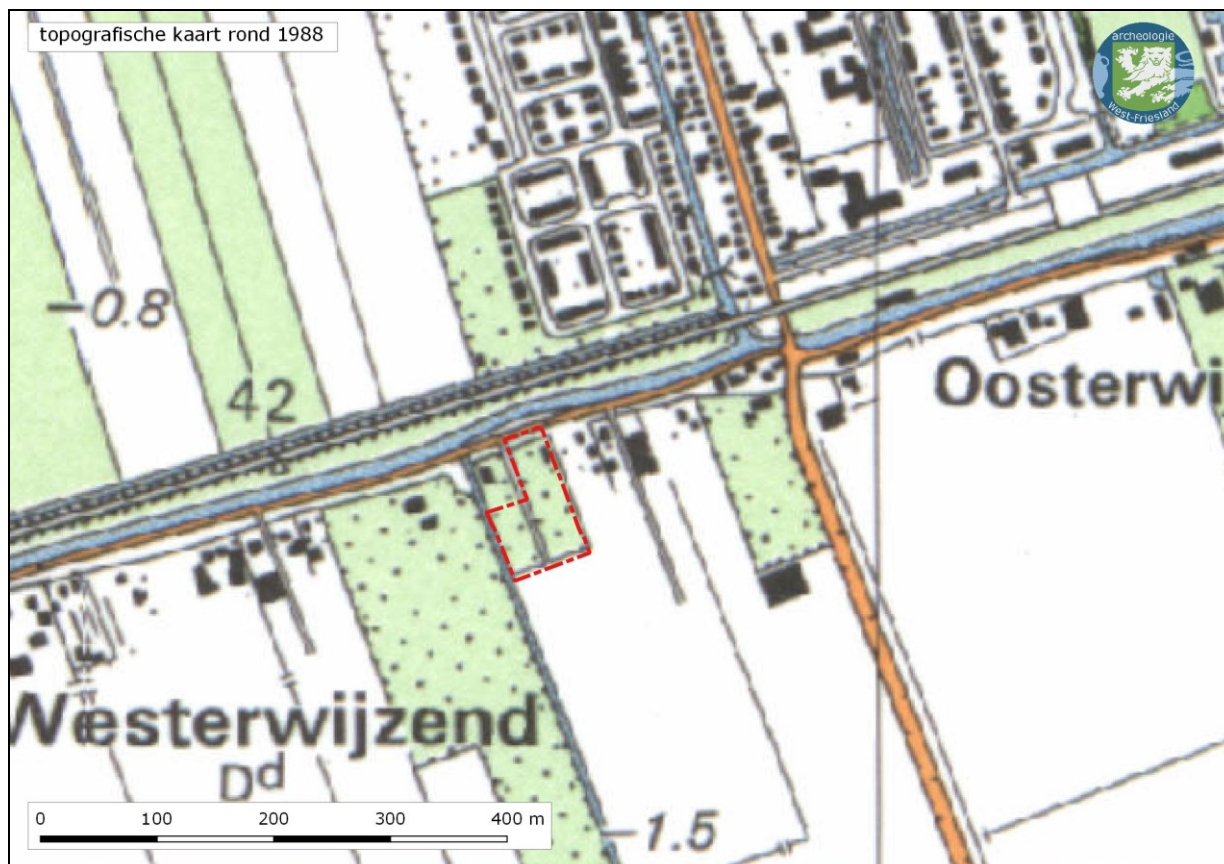

Afbeelding 5. Ligging plangebied (rode stippellijn) op de kadastrale minuut. De binnenwaterkerende dijk is duidelijk zichtbaar met aan beide zijden een sloot.

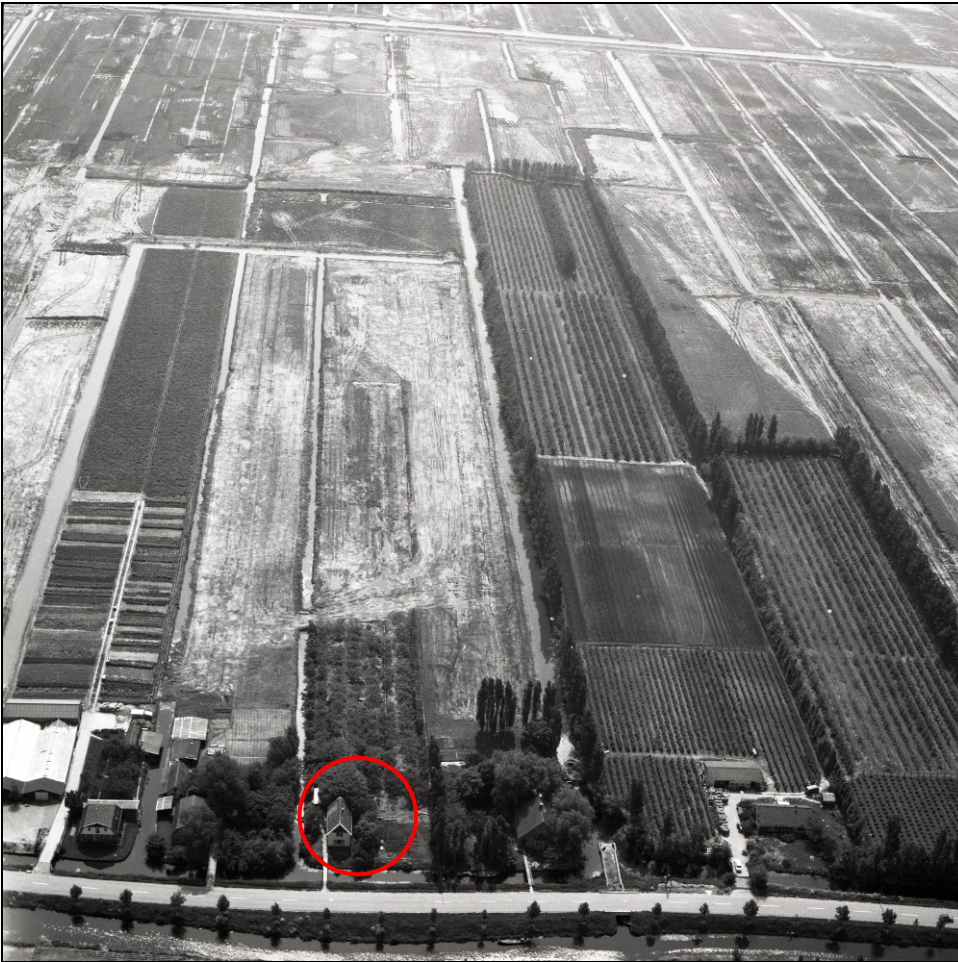

Afbeelding 6. Ligging plangebied op een topografische kaart rond 1965.

Afbeelding 7. Ligging plangebied op een topografische kaart rond 1988.

Afbeelding 8. Luchtfoto ten tijde van de ruilverkaveling in 1979. Het noorden is onderaan. In de rode cirkel ligt de huidige woning. Achter de woning is een deel van de boomgaard aanwezig (Bron: W.H. Metz: LUFO 79-001006).

4. Archeologische en geologische bronnen

Bodemkaart

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. Uit de bodemkaart van Ente blijkt dat het plangebied grotendeels op kleigronden ligt (afb. 9, donkergroen). In het noordelijke deel en de zuidwestelijke hoek komen zavelgronden en zavel- op kleigronden voor. Aanvankelijk ging men er vanuit dat in de Bronstijd enkel op de (flanken van) de getijdengeulen werd gewoond. Door differentiële inklinking kwamen de getijdengeulen als hogere delen in het landschap te liggen. Op basis van archeologisch onderzoek in 2011 is echter aangetoond dat in de Bronstijd ook op de kwelders (kleigronden) werd gewoond.³ Eventueel aanwezige sporen uit de Bronstijd bevinden zich direct onder de bouwvoor.

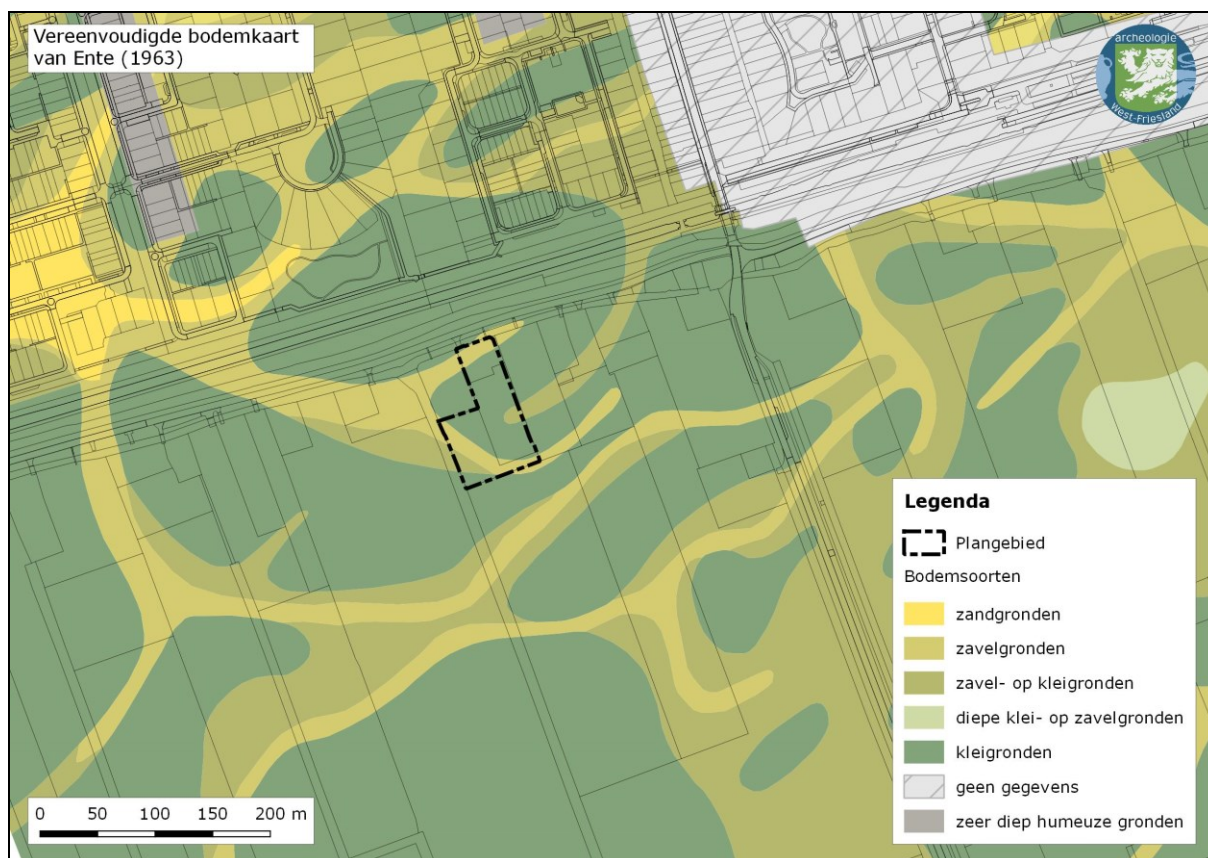
De bodemkaart van Ente is gebruikt voor de beleidskaart (afb. 3). Voor de kleigronden geldt een middelhoge verwachting (vertaald naar een vrijstellingsgrens van 2.500 m²) en voor de zavelgronden en zavel- op kleigronden een hoge archeologische verwachting (vrijstellingsgrens van 1.000 m²).

Ruilverkaveling

Op de kaart met geplande ingrepen van ruilverkaveling Het Grootslag is te zien dat in de planning stond om de bodem binnen het plangebied tot 50 cm om te zetten (afb. 10). De exacte mate van verstoring kan echter niet worden bepaald niet aan de hand van dit kaartmateriaal. De bodemverstoringsskaarten verbeelden de geplande ingrepen in de bodem. Wat er werkelijk aan ingrepen is uitgevoerd, is niet bekend. De huispercelen en de in de jaren '70 aangelegde boomgaarden zijn niet meegenomen tijdens de ruilverkaveling.

³ Roessingh & Lohof 2011.

Afbeelding 9. Ligging plangebied op de vereenvoudigde kaart van Ente (1963).

Afbeelding 10. Ligging plangebied op de geplande bodemingrepenkaart (bron. Grontmij 1978). De boomgaard in het plangebied viel buiten het bestek.

Luchtfotografie

In de periode van de uitvoering van de ruilverkaveling van de polder Het Grootslag zijn door W.H. Metz veel luchtfoto's gemaakt, waarbij uitgestrekte nederzettingsterreinen uit de Bronstijd werden ontdekt.⁴ In het plangebied zijn geen luchtfotosporen waargenomen (afb. 8). Het diepploegen lijkt wel te zijn uitgevoerd en in een gedeelte van het plangebied is een boomgaard zichtbaar.

5. Conclusie & advies

Op het perceel Westerwijzend 19/19a in Hoogkarspel zal na sloop van de opstallen (ca. 700 m²) een woning worden gerealiseerd met een omvang van ca. 200 m², bijgebouwen met een oppervlakte van in totaal ca. 234 m² en een zwembad van maximaal 114 m².

De archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd is laag. Voor het grootste deel van het plangebied geldt een middelhoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd. Deze verwachting is vertaald naar een vrijstellingsgrens van 2.500 m².

De bodemingrepen overschrijden de vrijstellingsgrenzen op de beleidskaart niet.

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

Indien ten behoeve van de ontwikkeling een bestemmingsplan/wijzigingsplan wordt opgesteld, kan de beleidskaart archeologie digitaal worden aangeleverd.

6. Bronnen

Archis 3.0

Ente, P.J., 1963. Een bodemkartering van het tuinbouwcentrum 'De Streek'. *De bodemkartering van Nederland*, deel XXI. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Gemeente Drechterland. Bestemmingsplan Drechterland Noord 2011 (vastgesteld 18-09-2013). NL.IMRO.0498.BPDrechterlandNrd-OH01 (www.ruimtelijkeplannen.nl).

Grontmij, 1978. RVK 'Het Grootslag' Blok 79 Blad II. Ingrenkaart. Tekeningnummer NH5 60278-51 (1:2.000).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Hoogkarspel, sectie E, genaamd Den Hout, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Metz, W.H., 1993. *Luchtfoto-archeologie in oostelijk West-Friesland: mogelijkheden en resultaten van archeologische remote sensing in een verdwijnend prehistorisch cultuurlandschap*. Proefschrift.

Nieuweboer Architecten, 2021. Nieuwbouw woning aan de Westerwijzend 19 in Hoogkarspel. Definitief ontwerp. Projectnummer 19-4538 (08-01-2021). Tekeningnr. O-4538-S1A, O-4538-S2A, O-4538-K1A, O-4538-01A, O-4538-08A en O-4538-10A.

Roessingh, W. & E. Lohof, 2011. Bronstijdboeren op de kwelders. Archeologisch onderzoek in Enkhuizen – Kadijken. *ADC-Rapport 2200/ADC Monografie 11*. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Soonius, C.M., A.S. de Groot & M.H. Bartels, 2019. Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Drechterland. *West-Friese Archeologische Notities 44*. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

---

⁴ Metz 1993.

Westfries Archief

7. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

22-03-2023